

отъ къмъ сѣверна страна на Африка сж задължени да припознаватъ връхиятъ ѝ власть; и, скоро я виждаме да прѣминува проливъ Гибралтаръ, да придобива постоянни мѣста въ Испанія, да завладѣва балеарскы островы, Корсикж, Сардинія, и да сѣлява, прѣзъ Сицилія и Малта, околностъ-тъ на господарството си. Врядомъ тя основаваше новы колоніи, издвигаше силны мѣста, съзиждаше твърдини и друмове и заздравяваше на търговіята си износку придобиты съ побѣдыты ѝ, и увардени съ силата ѝ Търговіята бѣше также сжществената основа и животворното начало на република Картагена; обаче бой-тъ и завладѣніето бѣха неизбѣжни ради здравность-та ѝ и за распространеніето ѝ. Отъ тамъ сж, нѣкои политическы правила, особены на тая Царщина; дипломатъ-тъ, който бы зналъ да заключи единъ търскый износный трактатъ не бѣше ѝ на изгледъ по-малко отъ солдадина, что бѣше одържалъ еднаж свѣтлж побѣдж.“

Паданіето на Картагена, въ 146 л. прѣди Христа, забѣлжва Шереръ, свършева, въ много отношенія, търговскѣхъ исторія на ветхо врѣмя. Обаче остава, за да допълнимъ скжсяваніето на тазъ исторія, да поговоримъ за два народа, които сж имали голѣмо вліяніе прѣзъ тоязъ періодъ на търговската майсторія, единый да я распространи, другый да я огаси: Гръцити и Ромеити.

Географическото положеніе на населеното место отъ първый на тия народи трѣбаше да го тласка, отъ рано, къмъ вѣйкашната търговія; и политическата му наряда, относительно просвѣтена, трѣбаше да направи плодовито това употрѣбеніе отъ дѣйствительность-та си. Тжй, вижда нѣкой исторіята на търговіята му да произвожда, съ нѣкаквъ начинъ, онжъ на Финиціянети. Гръцити иматъ както тѣхъ великолѣпнж флотж; както тѣхъ тии намѣстевать множество колоніи; както тѣхъ тии направувать сдружаванія на градове и основавать Византія, что напомниме Тиръ; както тѣхъ, на морската търговія, тии прибавять търговіятж по сухо, която обръщатъ съ истыты срѣдства, караванити; както Финиціянети най-послѣ Гръцити ся прочюватъ да прибавять хитрость-тъ на дѣйствительность-та. При това майсторіята бѣше развита въ Гръція, ако и да я работяха робити; и людіе знаятъ, че морскый му кодексъ, слѣдъ като го заемнаха отъ Ромеити, бѣше останалъ до срѣдній вѣкъ всеобщій кодексъ на вситы морета.

Кога остане за Ромеити, тамъ нѣма ничто да ся кяже за нея, отъ къмъ търговската страна, ако нѣ само, че сж ѝ было наказаніето, както на всяка друга майсторія. Основана отъ разбойници, Рома трѣбаше да живѣе отъ плѣнь, и да търси до край успѣха въ насилваніето. Всяка поминувка освѣнь бой-тъ трѣбаше да бжде прѣзрена отъ тоязъ народъ, които бѣше рѣшилъ да завладѣе свѣта; майсторіята, търговіята, словата и занаятити бѣха сжще тжй жреба на робити; всяка вещественая работа, освѣнь земледѣліето, бѣше увѣхнала отъ закона; и ако земледѣлныты поми-